ВЕСЕЛКА

ЖУРНАЛ ДЛЯ ДІТЕЙ

THE RAINBOW

A CHILDREN'S MAGAZINE

РІК XII БЕРЕЗЕНЬ 1965 Ч. 3 (127)

НАША ПОШТА

У Різдвяному числі „Веселки" (січень ц. р.) Ви бачили на чоловій сторінці світлину наших читачів Андрійка й Юру Мончак з Монтреалю, Канада. З вертепом і звіздою вони минулого року ходили колядувати й назбирали на пресовий фонд нашого журналу 78 долярів. Цього року ці два веселкові колядники пишуть: „Дорога „Веселко"! Цього Різдва ми також ходили колядувати з вертепом і звіздою і заколядували 122 доляри. З того 100 долярів призначили на фонд Кардинала Йосифа Сліпого, а 22 доляри — на пресовий фонд „Веселки". Ми дуже любимо Твої оповідання й хочемо, щоб Ти частіше до нас приходила.

Відповідь Редакції: Дорогі наші колядники, Андрійку й Юро! Тішимося, що кожного року пам'ятаєте про свій журнал і ходите з колядою на його пресовий фонд. Цього року Ви мали ще на увазі й іншу добру ціль — фонд Митрополита, а тепер Кардинала Кир Йосифа Сліпого. Славно! Ставимо Вас за приклад іншим дітям-читачам „Веселки". Бажаємо Вам успіхів у Новому Році!

ПЛАСТ
Організація Української Молоді
СТАНИЦЯ В ДІТРОЙТІ
12001 LUMPKIN, DETROIT, 12, MICH., TEL. TO 6-9244

Від управи Пласт-Прияту з Дітройту-Схід за підписами голови п. Олександра Луцького й секретаря п-ні Ольги Ласки отримали ми такого листа:

„До Адміністрації „Веселки". Управа Пласт-Прияту Дітройт-Схід рішила уфундувати передплату на 5 примірників „Веселки" на 1965 р. для Пластової Станиці в Дітройті, щоб цим дати корисну й приємну розвагу пластовій молоді — новацтву і включити відповідний матеріял у виховні зайняття гуртків".

Від Редакції: Редакція „Веселки" щиро вітає почин Пласт-Прияту Дітройт-Схід, як важливий крок у доповненні виховної праці серед новацтва й молодшого юнацтва та як допомогу в розбудові нашого журналу. Сподіваємося, що приклад Пласт-Прияту в Дітройті заохотить і інші клітини Пласт-Прияту використовувати „Веселку", як виховний засіб.

СПРАВЛЕННЯ НЕДОГЛЯДУ

У загадці „ЯКІ ЦЕ РІКИ?" в числі „Веселки" за лютий ц. р. стався недогляд, а саме у п'ятому слові пропущено дві риски. Має бути: — — — — — рів. Просимо вибачити за недогляд — Редакція.

РОЗГАДКИ ЗАГАДОК ЗА ЛЮТИЙ ц. р.: УКРАЇНСЬКІ НАРОДНІ ЗАГАДКИ: а) долоня і п'ять пальців; б) рукавиця; в) вікна. ЩО ЦЕ? а) тінь; б) хвиля; в) стіл; г) свічка ґ) пара. ЩО ЗА ДИВО? Волосся. ЯКІ ЦЕ РІКИ? 1) Самара. 2) Прип'ять. 3) Ворскло. 4) Стохід. 5) Тетерів. МІСТА-ГОРОДИ. 1) Ужгород. 2) Вишгород. 3) Миргород. 4) Новгород. 5) Звенигород.

РОЗГАДАЙМО!

ЩО ЦЕ?

а) На небі ясніє, світить, а не гріє.
б) Голуба хустина, а срібний клубок
По хустині качається, людям усміхається.
в) Всі його люблять, всі його чекають,
А хто подивиться, кожен скривиться.

ЯКІ ЦЕ МІСТА В УКРАЇНІ?

Отут шість міст в Україні, що їх назви мають закінчення „тин". Вставте спереду стільки букв, скільки є рисок, і матимете назви цих міст. До помочі візьміть мапу України.

1.	— — тин	4.	— — — тин
2.	— — — — тин	5.	— — — — тин
3.	— — — тин	6.	— — — — тин

ДЕ Я БУВ?

Я ходив кудись із татом,
Звірів бачив там багато:
Мавпу, тигра, крокодила,
А птахів там різних — сила.
Слон водою нас облив.
Де я був, куди ходив?

ДОПОВНІТЬ!

1.	— оса	7.	— — стеля
2.	— яма	8.	— — дія
3.	— рило	9.	— — дія
4.	— країна	10.	— — — око
5.	— якість	11.	— — — — рак
6.	— — стеля	12.	— — цар

Отут 12 слів. До цих слів додайте спереду стільки букв, скільки є рисок, і матимете зовсім нові слова.

ВЕСЕЛКА THE RAINBOW
ЖУРНАЛ ДЛЯ ДІТЕЙ КОЖНОГО ВІКУ
з кольоровими ілюстраціями виходить кожного місяця у Видавництві „Свобода" заходами Українського Народного Союзу. Редагує Колеґія з членів Об'єднання Працівників Дитячої Літератури. Річна передплата становить у ЗДА — 4.00 дол., у інших країнах — рівновартість цієї суми. Ціна окремого числа — 40 центів. Ціна подвійного числа — 60 центів.
Обкладинка роботи І. Бриковича
"THE RAINBOW" — "VESELKA"
published monthly by the Ukrainian National Association
81-83 Grand Street — Jersey City, N. J., 07303
Subscription $4.00 per year.
Entered as Second Class Matter at Jersey City, N.J.

Ілюстрація на обкладинці:
Галина Мазепа — Провесна

МИТРОПОЛИТА-МУЧЕНИКА ІМЕНОВАНО КАРДИНАЛОМ

Велику й радісну історичну подію пережив український нарід 25-го січня ц. р. Цього дня Папа Павло VI найменував Кардиналом Верховного Архиєпископа й Митрополита Української Католицької Церкви Кир Йосифа Сліпого, який довгі роки терпів тяжкі муки й знущання у московсько-большевицьких концентраційних таборах і тюрмах за вірність своїй Церкві й Народові.

Їх Еміненція Кардинал Йосиф Сліпий народився 17-го лютого 1892 р. в селі Заздрість на Тернопільщині, в Західній Україні. Богословські й філософічні студії відбув у Львові й Інсбруку (Австрія) і там отримав науковий ступінь доктора теології. Висвятився в 1917 р., в 1922 р. став професором, а згодом і ректором Духовної Семінарії у Львові. Під Його проводом ця Семінарія була підвищена до ступня Богословської Академії. У 1939 р. Папа призначив Його Архиєпископом з правом наслідства на Галицькому Митрополичому Престолі. Коли в листопаді 1944 р. помер Митрополит Андрей Шептицький, Йосиф Сліпий став його наступником.

Загарбавши західньоукраїнські землі під час другої світової війни, большевицько-московська влада арештувала Митрополита Сліпого разом з іншими українськими владиками, щоб знищити Українську Католицьку Церкву. Совєтський суд засудив Митрополита Сліпого на тяжкі роботи в концентраційних таборах. Митрополит Сліпий помученицьки витримав довгі роки заслання, каторги й знущань. Він залишився вірний своїй Церкві й Народові. З початком 1963 р. з Божою поміччю, завдяки старанням Апостольської Столиці, Митрополит Сліпий був звільнений із заслання, прибув до Риму і тут взяв участь в Екуменічному Соборі. Вже з хвилиною приїзду Митрополита до Риму ходили чутки, що Папа Іван XXIII „у своєму серці” найменував Його на Кардинала, щоб тим відзначити великі заслуги Митрополита-Мученика.

Найменування Митрополита Сліпого на Кардинала має значення не лише для українців-католиків, але й для всього українського народу. Вирізнення Митрополита Сліпого й відзначення Української Католицької Церкви звернули очі всього світу на український народ, що терпить тяжку московсько-большевицьку неволю. Переслідування й ліквідація Української Католицької Церкви звертають увагу світу й на терпіння Української Православної Церкви, яка мала своїх великих мучеників в особі Митрополита Василя Липківського й інших владик, а тепер цілком підпорядкована Москві.

В. Б.

Володимир ПЕРЕЯСЛАВЕЦЬ

ЗА БОГА, ЦЕРКВУ Й РІДНИЙ НАРІД

На горі святого Юра
В старовиннім княжім Львові
На владичому престолі
Він засів в тривожні дні:
Йшла війна, страшна, понура,
Розливала ріки крови,
Завдавала муки-болі,
Спалювала світ в огні.

Він терпів за Божу правду,
Він терпів за Церкву, віру,
За свій рідний вірний нарід
Щиро Богові моливсь
І в тюрмі та на засланні
У холодному Сибіру
Непохитний був, як скеля,
Ворогам не покоривсь.

На сімнадцятому році
З-за дротів і чорних ґратів
Вивела його на волю
Господа рука свята,
І в апостольському Римі
Став Кир Йосиф працювати
Для своєї Церкви, віри,
Для народу і Христа.

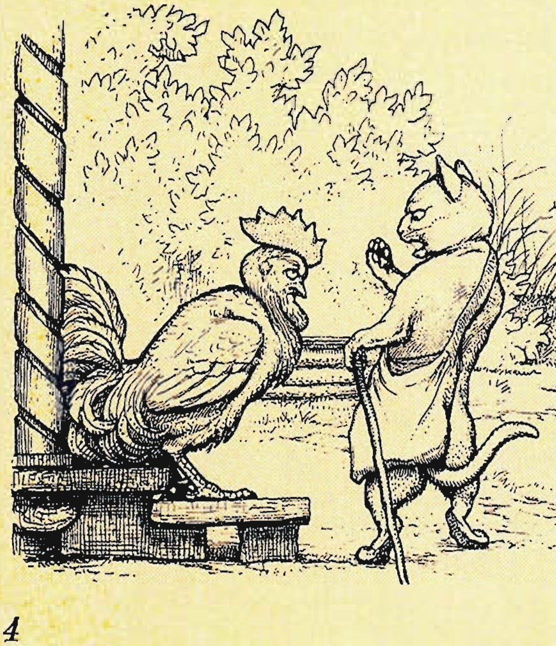
Бог поміг йому в неволі,
Бог його на волю вивів,
Силу дав стояти мужньо
Проти бур і перешкод —
Так колись із пут неволі
Визволить Він Львів і Київ,
Українську Церкву, Землю
Й український ввесь народ.

(Українська народна казка)

Був собі котик та півник та й побратались. Поставили собі хатку маленьку та й живуть удвох. Півник дома сидить, а котик ходить у ліс на лови. От іде котик та й каже півникові:

— Сиди дома та, як прийде лисичка, не озивайсь!

Коли це біжить лисичка:

— Півнику-братіку, відчини!

Мовчить півник.

— Півнику-братіку, відчини!

— Лисичко-сестричко, котик не велів!

— Ну бо, братіку-півнику, відчини! А то в мене хатка не топлена, — вогню треба набрати.

— Лисичко-сестричко, котик не велів!

Як стала просити, як стала просити, — таки випросила: узяв та й відчинив. От вона вогню набрала й півника вкрала. Біжить, несе його, а він кличе котика, співає:

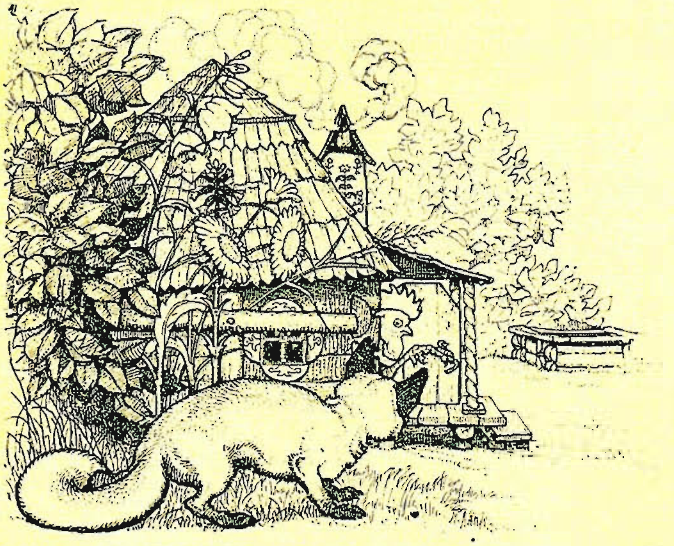
Котику-братіку!
Несе мене лиска
За кленові ліси,
За крутії гори,
За бистрії води —
Порятуй мене!

Котик як почув, дігнав лисичку, відняв півника. Приніс додому, насварив на нього добре та й каже:

— Гляди ж, півнику, як прийде лисичка — не пускай, бо тепер піду далі.

От котик знову пішов по просо — півникові на харч. А лисичка знову прибігла:

— Півнику-братіку, відчини!

— Лисичко-сестричко, котик не велів.

— Півнику-братіку, відчини! Як не відчиниш — віконце видеру й тебе візьму! А то тільки вогню наберу.

Він і відчинив. Вона вогню набрала, півника вкрала та й побігла. Несе його, а півник знову:

Котику-братіку!
Несе мене лиска
За кленові ліси,
За крутії гори,
За бистрії води —
Порятуй мене!

Не чує котик. Півник удруге співає, голосніше. Почув котик, дігнав його і знову відняв, а лисичку побив.

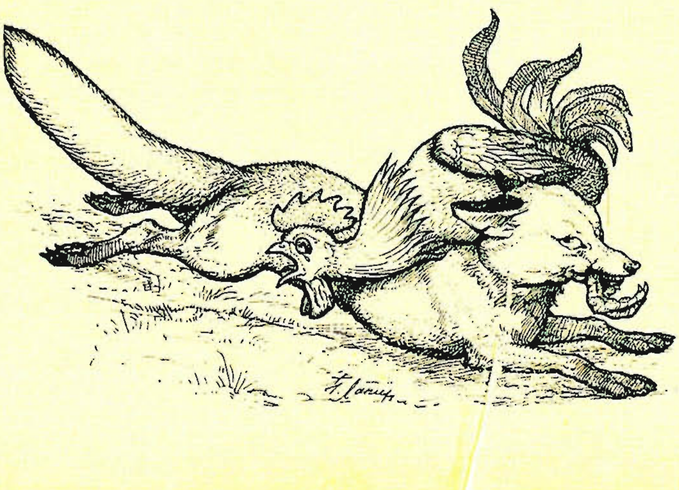
— Тепер же, — півникові наказав, — не відчиняй, бо я піду далеко-далеко: хоч як будеш кричати — не почую. Не відчиняй, бо вона тебе з'їсть!

А лисичка прибігла знову.

— Півнику-братіку, відчини!

— Лисичко-сестричко, котик не велів!

— Коли не відчиниш — віконце видеру і тебе візьму. А то тільки вогню наберу.

Просила-просила — ні! Півник таки не впустив. От вона віконце видерла, півника вкрала та й побігла. Несе, а півник співає, аж кричить:

Котику-братіку!
Несе мене лиска
За кленові ліси,
За крутії гори,
За бистрії води —
Порятуй мене!

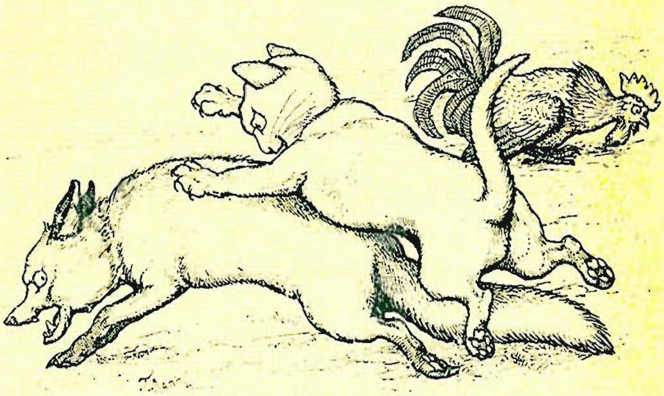
Ні, не чує котик. Півник тоді вдруге — не чує!.. Утретє, як заспівав — тільки-тільки почув котик. Кинувсь доганяти — гнавсь, гнавсь — не дігнав. Прийшов додому та й зажурився: що йому робити? — пропадає побратим. Думав, думав...

Тоді зробив собі скрипочку, взяв молоточок і писану тайстру та й пішов. Приходить до лисиччиної хатки, став та й грає:

Ой, тили-ли-чки
Та було в лисички
Чотири дочки,
П'ятий синко,
Ще й Пилипко.
Вийди, лиско,
Подивися —
Чи хороше граю?

А лисиччина дочка почула та й каже:

— Мамо, піду я подивлюся: хто там так хороше грає?

— Іди, та не барися, бо зараз треба півника різати.

От дочка й пішла, а котик її — цок у лобок та в писану тайстру. Та знову грає:

Ой, тили-ли-чки
Та було в лисички
Чотири дочки,
П'ятий синко,
Ще й Пилипко.
Вийди, лиско,
Подивися —
Чи хороше граю?

Тоді й друга дочка каже: — Піду й я. Та й пішла за сестрою. А котик і її — цок у лобок та в писану тайстру. Та й знову грає... За другою й третя дочка пішла, і

Ганна ЧЕРІНЬ *Ілюстрації Л. ГУЦАЛЮКА*

5. ПОЧАТОК ЛИСТУВАННЯ

— Якщо хочеш скоріше навчитися добре по-українському писати, пиши комусь листи! — порадила Івасеві мама.

— Я не вмію, — відповів Івась, — і не маю кому.

— Як не спробуєш, ніколи не вмітимеш. І ти маєш кому писати.

— Кому ж? Усі мої українські товариші живуть тут, не буду ж я їм писати листи про те, що ми разом робили! А на фармі всі хлопці — американці.

— А дідусь? — з докором вимовила мама. — Ти вже забув дідуся?

Ні, Івась дідуся не забув, він часто про діда думав і навіть уві сні його не раз бачив, але що він дідусеві може написати?

— Мамо, навчіть мене писати листи! — попросив Івась.

— З великою приємністю! — сказала мама.

В місті мама мала куди більше часу і частенько заглядала в синові зошити.

— Є багато, навіть дорослих людей, що не вміють доладу скласти листа і просять когось іншого, щоб їм написав. Це дуже соромно. Тобі вже час самому писати листи, не тільки передавати привіти в наших листах!

Івась дістав листок паперу, взяв перо і сів за стіл. Він знав, що на початку листа треба звернутися до того, кому пишеш.

„Дороги Дідусю:" — написав Івась і перепитав маму, чи добре він написав. Мама відразу знайшла помилки: Івась забув написати „й" на кінці слова „дорогий". Мама також сказала, що в українській мові після звертання треба ставити не кому і не двокрапку, а знак оклику. Івась виправив і мало не півгодини просидів, думаючи, що писати далі.

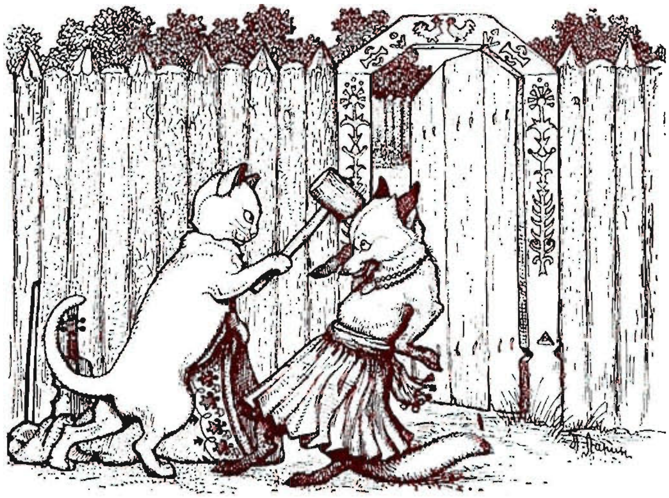
— Мамо, я не знаю, що далі писати, — зідхнув хлопець.

— Листи не можуть бути всі на один лад, — сказала мама, — бо тоді б вони були дуже нецікаві. Але, поки навчишся, починай з того, що запитай дідуся про його здоров'я, потім про тіточку Марту, про господарство, тоді напиши про себе щось цікаве, що з тобою сталось, а тоді попрощайся і підпишись.

Легко сказати, та не легко написати... Так Івась трудився, що аж упрів, три рази переписував, мамі показував, і нарешті вийшло таке:

„Дорогий Дідусю!

Як Ви поживаєте? А я поживаю добре. А як тітуся Марта поживає? І я теж добре. А як Ваше господарство? І моє добре. А як Жук поживає? А тут у мене песика нема, бо господиня і так би не дозволила. А я ще ходжу до двох шкіл і до церкви. До побачення. Івась".

четверта ... Уже всі в торбі ... А Пилипко ждав-ждав та й каже:

— Піду я, мамо, зажену їх — чого вони так забарились? Уже ж треба півника різати.

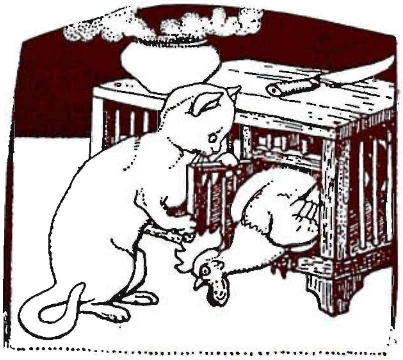
Пішов. А котик і його — цок у лобок та в писану тайстру.

Стара лисичка ждала на дітей, ждала — нема!

— От, — каже, — прийдеться мені самій загнати їх додому.

Пішла, а котик і її — цок у лобок та й у писану тайстру. Тоді пішов у лисиччину хатку, півника з кучі випустив та й прийшли вони додому та й живуть і хліб жують.

Пояснення-словничок: **Веліти** — казати, наказувати (order, tell); **топлений** — напалений, огрітий (heated); **глядіти** — уважати, слухати (obey, be careful); **побратим** — друг, приятель (friend); **просо** — рід збіжжя, з зерен якого варять кашу — пшоно (millet); **тайстра** — торбина (bag), **писана тайстра** —торбина, прикрашена взорами; **хороше** — гарно (nice, pleasent); **цок у лобок** — вдарити по голові; **жувати хліб** — їсти хліб; **жувати** — гризти, розтирати зубами (chew); **баритися** — затримуватися, западітися десь (get lost, remain).

ПОДРУГИ

Ірка й Марійка верталися з суботньої школи

— Отож, як буде? Хто з нас відвідає хвору Оленку? Вже другу суботу не була в нашій школі. Може ти? Тобі найближче — говорила Ірка.

— Та й тобі не дуже далеко. Я мушу кожної суботи по полудні помагати порядкувати в хаті.

— А ти думаєш, що я мамі не помагаю? А ще в бібліотеці мушу книжки віддати і нові позичити, а на неділю суконку випрасувати ...

— Ти думаєш, що я своїх суконок не прасую? А малому нашому Данкові хто сорочки прасує, як не я? — викрикнула трохи ображено Марійка

Подруги втратили добрий настрій — нахмурилися, замовкли. На щастя, на перехресті блиснуло зелене світло й Ірка побігла додому.

***

Оленка вже другий тиждень у ліжку. На пластові сходини двічі не ходила, не була в школі українознавства. Почуває себе краще, „Бога вогню" вже читає вдруге, але таки нудьгує, бо ні одна подруга досі її не відвідала. А сьогодні, в суботу, таки котрась повинна б прибігти ...

Біля хати Оленки в той час з'явилася Ірка. Хотіла якраз постукати до дверей, як з другого боку вулиці побачила — кого? — Марійку! Марійка підбігла:

— Ти, Ірко, тут?

— А ти теж тут?

— Я не знала, чи ти підеш відвідати Оленку. Отож, прийшла, бо як же ж не відвідати хворої?

— А я думала, що ти не прийдеш. Зібралася і ось ...

— Ірка глянула весело в очі Марійці, і обидві подруги сердечно розсміялися, побралися за руки і разом застукали до дверей.

Яка мила й радісна була зустріч трьох подруг!

Запитання: Як називають пластуни-новаки такий вчинок?

М. МАТУЛА

НАША ДРУЖБА

Нашій дружбі з „Веселкою"
Нема краю, нема меж,
Бо ми її дуже любим,
А нас вона любить теж.
Ми з нею маєм завжди розмову,
Бо українську любимо мову.
Вона дає нам у всім пораду,
В годину смутку несе розраду.
До сну, як мама, казочку каже,
Засне дитятко — й вона приляже.
Маємо різних книжок багато,
Але „Веселка" — між буднів свято.
Вона нас учить і мріє з нами
Про Україну ген, за морями.

Мама хотіла була листа виправити, але махнула рукою і дала Івасеві поштову марку, щоб відіслав своє писання.

6. ДІДУСЕВА ВІДПОВІДЬ

Івасеві стало весело. Досі він бігав униз до поштової скриньки, приносив у хату пошту, але все то були листи для мами, тата і часом для Ромка, а тепер Івась, уже йдучи по сходах, переглядав коверти, чи нема там його імени.

— Ще зарано, не хвилюйся! — сміялась мама. — Ще дідусь і не отримав твого листа, а може й не зразу відповість. Ти ж знаєш, що восени на фармі багато праці.

Проте дідусь відповів дуже скоро. Видко, для Івася він і в робочу пору знайшов час. І ось що писав Івасеві дідусь:

„Мій дорогий внучку!

Твій лист порадував мене. Це справді була приємна несподіванка. Я думав, що у великім місті ти матимеш так багато праці, і забав, і нових друзів, що забудеш про свого старого діда. Але твій лист переконав мене, що ти добрий і чемний хлопець. Пиши часто, а я тобі радо відповідатиму. Моє і Мартине здоров'я в порядку, а наша фарма трохи притихла. Після вашого від'їзду я продав коні й корівку, а лишив тільки кури й гуси та ще садок доглядаю. Також навесні ми не будемо так багато збіжжя сіяти, а пустимо землю під травичку, на сіно. Може ти влітку приїдеш помагати мені сіно косити? Я за вами, а особливо за тобою, дуже-дуже стужив. Приїжджай на вакації, а до того часу пиши мені часто й багато.

Твій дідусь

7. ПИСАННЯ ІДЕ НЕЛЕГКО

Івась був дуже гордий і вдоволений, що дідусь так скоро йому відповів. Особливо приємна була хлопцеві така увага до нього через те, що Івась ще добре пам'ятав, як багато праці мав дідусь на фармі. Влітку взагалі, щоб поговорити з дідом, Івась мусів бігати за ним по полю, захищаючись від сердитого східнього вітру, що виривав дідові слова й заносив їх кудись далеко, ген-ген аж під сизий ліс . . . Тепер дідові ще більше роботи, бож виїхали до міста його помічники, а все ж таки він знайшов час на таку „довгу" відповідь.

„А я?" — подумав Івась, і йому стало соромно. Він цілу годину мучився з листом і ледве видушив із себе кілька рядків, та й то з маминою допомогою. Але що ж, Івасеві ще тільки дев'ять літ, а дідові . . . Врешті, Івась навіть не знав, скільки дідові років, мабуть, дуже багато . . . От діждеться Івась неділі, то вже постарається написати більше і краще.

Та одне діло хотіти, а друге — могти. Як настала неділя, сів Івась за стіл, написав „Дорогий Дідусю" і не забув на кінці поставити отаке́нний знак оклику, але далі справа пішла дуже помалу. Може тому, що мама в той час смажила смачні млинці, і Івась подумав собі хоч одного ще перед обідом ухопити. Мама ніби здогадалась, сама принесла на тарілочці млинця „покуштувати" та й запитала, як Івасеві лист удається.

— Щось не дуже! — признався Івась. — Не знаю, про що писати. Нічого цікавого не сталося.

— Як нічого?! А про твоє нове призначення в клясі? А про шкільну оркестру? А про „змія", що його пускаєш на осінньому вітрі?

— А чи то дідусеві буде цікаво?

— Звичайно! Аджеж дідусь колись сам був таким хлопчиком, як ти, а ти, як Бог дасть, колись, через багато років, будеш таким старенькими, як дідусь. Ви один одного мусите розуміти.

Важко було Івасеві уявити дідуся метким хлопчиком у коротких штанятках, а ще важче було заглянути далеко наперед і себе самого побачити сивим і поморщеним. Але вирішив послухатися мами і написати дідусеві про свої хлоп'ячі діла.

8. ДРУГИЙ ЛИСТ ІВАСЯ

„Дорогий Дідусю! Дякую за Вашого листа і пишу відповідь. Ви писали про коні, кури і гуси, але забули про мого песика Жука. Як він поживає? Передайте йому від мене привіт і дайте маленький шматочок м'яса. Я йому так під час обіду під столом давав, прошу за це тепер пробачення. Я вчуся багато, але оцінки отримую середні. Мама каже, щоб я дужче вчився, але то

не біда, бо я в школі новачок, і тут трохи далі пішли, ніж у моїй старій школі. Обіцяю Вам, Дідусю, що я буду вчитися краще. Мама сказала мені це написати. Коли я не вчуся, то гуляю надворі. У нас вже випав перший сніг, такий сипкий і солодкий, як цукор. Тільки мама не дозволяє його їсти — каже, що від того можна застудитися. Мій сусід, американський хлопчик Флойд, зробив снігову бабу, а я згріб увесь сніг на подвір'ї і зробив аж дві баби, або ні — бабу і діда. Добре, що взимку нема трави, і господиня дозволяє нам бігати по двору, тільки щоб не кричали. Але це не легко, бо, коли робити снігову бабу, то якраз хочеться кричати. А в клясі я маю високу посаду — я відповідальний за черепашку. Я маю її годувати і доглядати. Мені всі заздрять. До побачення, дорогий Дідусю, вітаю Вас і тіточку Марту. Ваш внук Івась".

Івась утомився пишучи, але лист, здавалося, вийшов добрий. Усе ж таки попросив Івась маму перевірити, чи все гаразд. Мама сказала, що лист добрий, але, як узяла червоний олівець і виправила помилки, то лист став такий строкатий, що аж дивитися на нього страшно було. Довелося лист переписати, і аж тоді можна було його відіслати.

(Продовження буде)

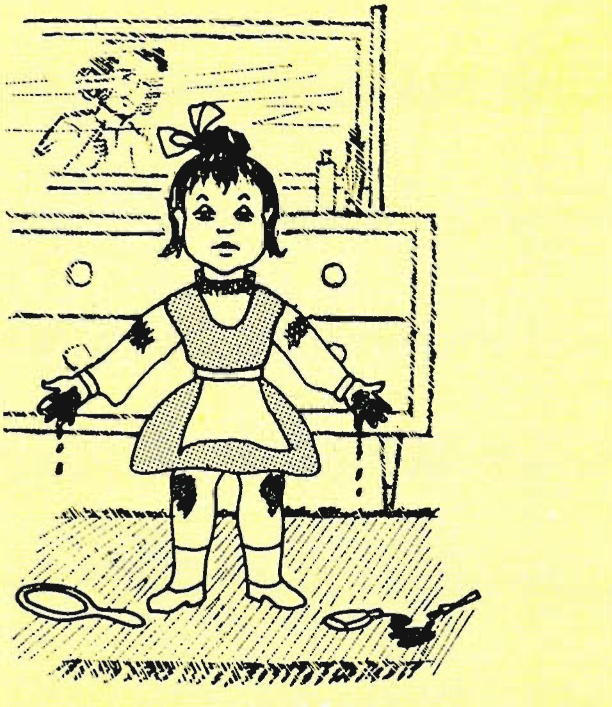
Пояснення-словничок: Зарано — заскоро, завчасно (to early, to soon); захищатися — оборонятися, закриватися, заслонятися (to cover, to protect); сердитий — загніваний, злий, лютий (angry); сизий — сивий, сірий (gray); бадьорий — моторний, повний сил (brisk, lively); отакенний — від слова отакий, такий великий, величезний; млинець — pan cake; паперовий змій — зроблена з тоненьких дощечок рямка, вкрита розмальованим узорами папером, яку хлопці пускають вгору на довгій нитці під час вітру (kite); гуляти — бавитися, гратися (to play); згребти — зібрати, згорнути (to collect, rake together); черепаха — turtle; строкатий — цяткований, різнокольоровий (spotted, many coloured).

Г. ЧОРНОБИЦЬКА *Ілюстрація І. БРИКОВИЧА*

НЕ ПОХВАЛИТЬ МАМА ДОНІ

Ляку маминого крапала...
Я ж хотіла тільки трішки,
а на ніготь не потрапила,
полилося на панчішки,
і колінця вже червоні,
липнуть пальчики й долоні.

Не похвалить мама доні.

Пояснення-словничок: Ляк — смола (pitch), розчинена в спирті; коли ним намазати меблі чи інші речі, вони блищать (varnish, lacquer); тут мова про косметичний ляк, яким забарвлюють нігті (nails).

ТАРАС ШЕВЧЕНКО

У селі Моринцях на Київщині в родині селянина Григорія Шевченка народилася 9-го березня 1814 р. п'ята дитина — хлопчик Тарас. Маленькому Тарасові довелося зазнати багато лиха, бо тоді селяни були кріпаками і мусіли цілий тиждень працювати на пана, а тільки в неділю могли дещо зробити для себе.

Найгірші часи настали для малого Тараса, коли померла його мати, а батько одружився вдруге. Та поки жив батько, він дбав про Тараса і віддав його на науку до дяка. Коли хлопцеві минуло 12 років, помер і батько. Тарас пішов у найми, „пас ягнята за селом", а потім у сільських малярів учився малювати.

На шістнадцятому році життя став Тарас послугачем на дворі у пана Енґельгардта. Коли пана не було вдома, Тарас малював то олівцем, то вуглем. Раз пан спіймав хлопця на малюванні і звелів тяжко його покарати. Пізніше побачивши, що Тарас має талант, віддав його на науку до маляра у Варшаві. Згодом пан переїхав до Петербургу, і Тарас став працювати у маляра Ширяєва. Тут він малював підлоги, дахи, стелі й огорожі. У місячні ночі ходив у парк і зрисовував фігури, що прикрашали паркові алеї. Одного разу зустрів тут земляка, маляра Сошенка, який заопікувався Тарасом.

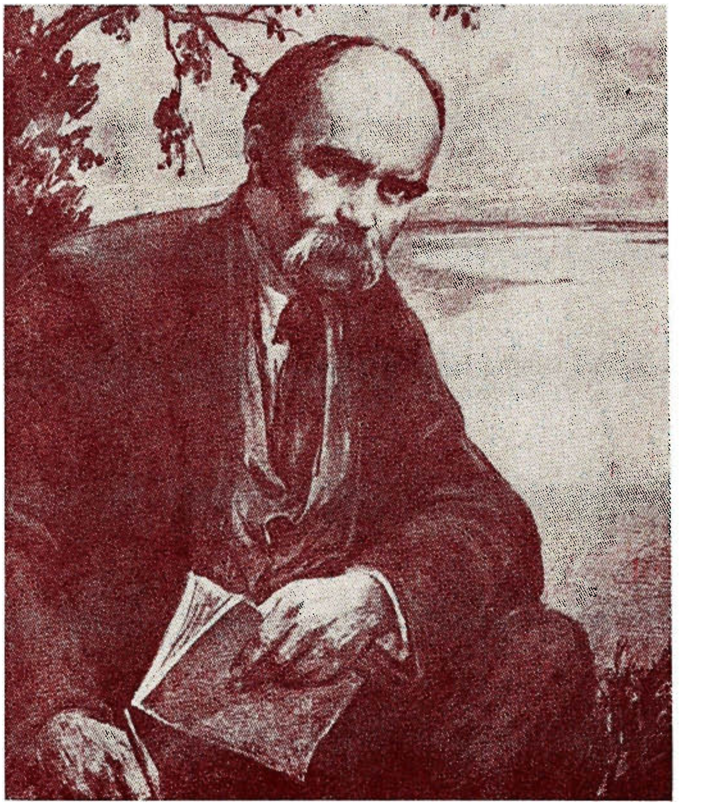
Сошенко познайомив хлопця з іншим земляком-поетом, Євгеном Гребінкою та малярами Венеціяновим і Брюлловим. Вони побачили в юнака великий хист до малювання й писання поезій. Разом з іншими визначними поетами й мистцями вони викупили Шевченка з кріпацтва й послали вчитися до Петербурзької Академії Мистецтв.

Шевченко скінчив Академію з відзначенням і переїхав на Україну. Він став також писати вірші, в яких описував славне минуле рідного краю і змальовував тяжку долю України під чужим пануванням. Він закликав земляків любити Україну і боротися за її визволення.

За писання поезій та за приналежність до Кирило-Методіївського Братства, що мало на цілі визволення поневолених Москвою народів, царська поліція заарештувала Поета й заслала в азійські степи. Сам цар заборонив Шевченкові писати й малювати. Але на засланні Тарас потайки писав і ховав поезії за халяву свого солдатського чобота.

Шевченко прожив на засланні десять років. Повернувся на волю хворою людиною. Царський уряд заборонив Шевченкові жити в Україні. Тому він мусів поселитися в Петербурзі й тільки деколи міг відвідати свою батьківщину.

Помер Шевченко 10-го березня 1861 р. на 47-му році життя. Поховали Шевченка в Каневі над Дніпром. Його могилу, на якій стоїть тепер великий пам'ятник, відвідують щоденно багато людей.

Т. Шевченко — портрет роботи В. Слишенка

Шевченко написав багато поезій, які відомі під назвою „Кобзар". Писав також повісті, написав драму з козацького життя „Назар Стодоля", для дітей уклав букваря, намалював багато прекрасних картин і портретів. Твори Шевченка перекладені всіма мовами культурного світу.

У багатьох містах і селах України поставлено пам'ятники Поетові. Також і українці на еміґрації поставили три пам'ятники Поетові — у Вінніпеґу, Канада, на оселі Українського Народного Союзу „Союзівці" в Кергонксоні та в столиці ЗДА. Урочисте відкриття пам'ятника Шевченкові у Вашинґтоні відбулося в червні минулого року при стотисячному здвизі народу. Взяли в ньому участь і тисячі української молоді та дітей. Також українські поселенці в Південній Америці й Австралії збираються поставити пам'ятники Кобзареві.

Українські діти найкраще вшанують Шевченка, коли читатимуть його твори та виконуватимуть його заповіти:

„Учітеся, брати мої,
Думайте, читайте . . ."

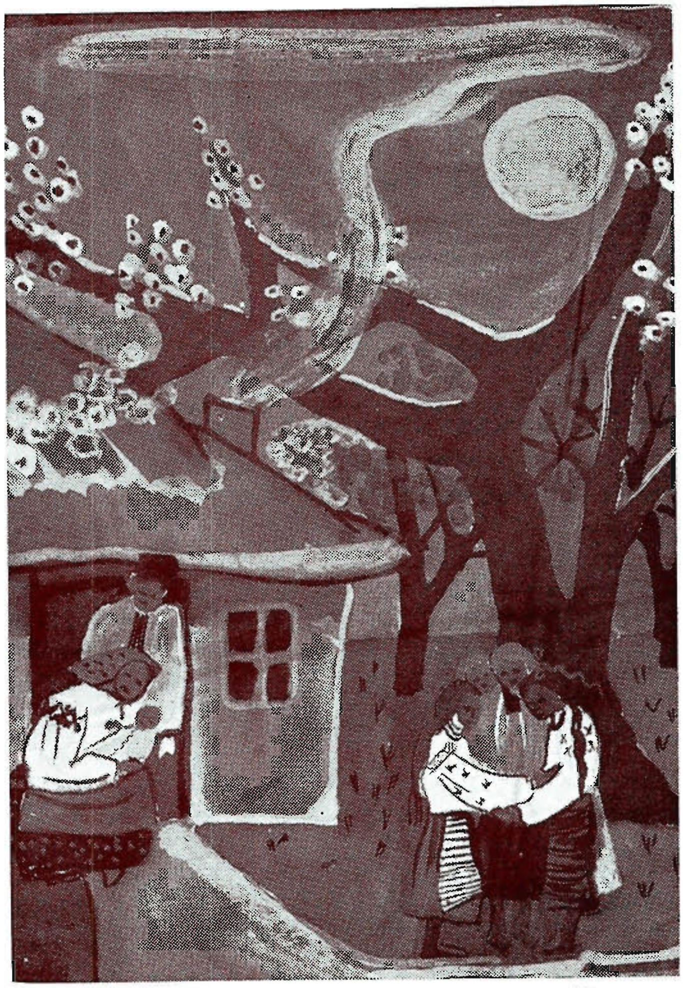
та

„Вставайте, кайдани порвіте!"

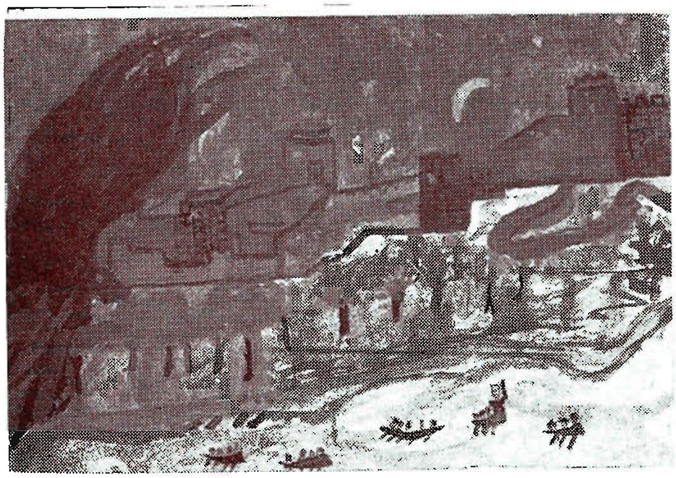
Т. ШЕВЧЕНКО І ЙОГО ТВОРИ В МАЛЮНКАХ ДІТЕЙ

В. Пилипчук, Ст. Кетрінс — „Село на нашій Україні"

Новаківська Христя — „Садок вишневий"

Вітошинська Ляриса, Париж — „Горить Скутара"

Біланюк Тодось, Торонто — „Мені тринадцятий минало . . ."
←

ЗУСТРІЧ З БАНДУРИСТОМ

(З дитячих років Тараса Шевченка)

Дійові особи:

ТАРАС — хлопець 8-ми років.
КАТЕРИНА — його старша сестра.
ГРИГОРІЙ — їх батько.
ТАРАСІВ ДІД.
СТАРЕЦЬ-БАНДУРИСТ.

Подія відбувається перед хатою Шевченків у Кирилівці навесні 1822 року.

ДІД *(сидить на призьбі, розмовляє з сином Григорієм)*. Правду кажеш, Григорію, Тарас твій дуже непосидющий. Важко його в руках утримати, особливо відтоді, як без рідної матері залишився. Ти ввесь день на панщині працюєш, я нездужаю, та й Катерині ніколи наглядати за ним . . . А хлопець він розумний, до всього цікавий, його грамоти вчити б, он що . . .

ГРИГОРІЙ. Звідки ж нам, бідним кріпакам, ще й за науку платити! Та й чи захоче він до дяка ходити?

ДІД. Ти лише згадай йому про це, побачиш . . .

ГРИГОРІЙ *(розглядається по подвір'ї)*. А де ж він подівся? Тількищо був біля нас . . . *(гукає)*. Катерино!

КАТЕРИНА *(входить з городу)*. А що, тату?

ГРИГОРІЙ. Тараса не бачила? Не сидить у городі?

КАТЕРИНА. Сидів, поки я йому пісень виспівувала, а коли взялася грядку копати, схопився та й побіг.

ДІД. Отак він і зо мною робить. Поки я йому казку чи бувальщину яку розказую, слухає, а перестану — його вже нема. Та ось, біжить . . . Але ти, Грицю, не дуже лай його . . .

ТАРАС *(вбігає зліва)*. Діду! Тату! Дід Максим іде! З бандурою! До нас простісінько . . .

ДІД *(зрадівши)*. Оце тобі рай, я знаю . . . Та де ж він? . . Ага, он шкандибає . . . Довгенько вже не заходив . . . Чи не хворів, бідолаха?

БАНДУРИСТ *(входить повагом зліва, з ціпком у руці, з бандурою через плече)*. Мир дому вашому . . . Ох, як я втомився!

КАТЕРИНА *(гостинно, привітно)*. Сідайте, дідусю, спочиньте! Ось біля нашого діда, проти сонечка. Я вам напитися винесу. *(Пішла в хату)*.

БАНДУРИСТ. Спасибі, ластівко. Таки сяду та погріюся. Як чудово на світі Божому, а як важко людям жити . . .

ДІД. Де ж це ти блукав, побратиме? Сідай, розказуй! . . По світу ходиш, граєш-співаєш, певно, новини всякі знаєш.

БАНДУРИСТ. Ех, уже мені, мабуть, довго не ходити . . . На сто дев'ятий пішло . . .

ДІД. Ага, а мені на сто перший. Пам'ятаю, я ще хлопцем отаким був, як наш Тарас, а ти вже на Січ подався. Аж опісля побраталися . . .

БАНДУРИСТ. Минулося, Якиме. Тільки й відради, що про Січ-матір згадуємо . . . А то сумно й важко стало жити. Москаль що хоче, те з нами й робить, та й панщина дуже народові докучає.

ГРИГОРІЙ. Правда ваша, чесний старче, минулася воля . . .

КАТЕРИНА *(виносить два кухлі молока, дає дідам)*. Будь ласка, споживайте, дідусю . . . І вам, рідненький . . .

БАНДУРИСТ *(випивши, віддає кухоль)*. Спасибі, рости велика й долі діждися! *(Оглянувся)*. А де це Тарас ваш?

ТАРАС *(стоячи збоку)*. Я осьде, дідусю Максиме.

БАНДУРИСТ. А я вже й недобачаю. Підійди но, хлопче! *(Тарас підходить, схиляється дідові до рук, дід ніжно гладить хлопця по голові)*. Люблю тебе, Тарасе, бо ти мою бандуру любиш. Бачу, радієш, коли приходжу. Тобі, мабуть, теж бандуристом-кобзарем колись бути, а певно й ще чимось кращим . . .

ТАРАС *(захоплено)*. А що може краще бути, ніж на бандурі грати, думу про волю й козацьку славу співати? Дідусю, заграйте нам щось, заспівайте!

КАТЕРИНА. Заспівайте, будь ласка!

БАНДУРИСТ *(помалу здіймаючи бандуру з плеча)*. Ну, гаразд, коли так просите . . . Та хіба щось недовге. Ще грати сяк-так, а співати — голосу не стає . . .

ТАРАС *(несміливо)*. Я допоможу, дідусю, коли щось знайоме.

БАНДУРИСТ *(втішно)*. Допоможеш, козаче? Добре! Тоді спробуймо про Богдана. Пам'ятаєш?

ТАРАС. Пам'ятаю, діду Максиме. Ви це в нас на торішнє Різдво співали . . . Про гетьмана того, що за волю України ввесь народ на ворогів підняв . . .

БАНДУРИСТ. От, як ти мудро виклав! То почнемо, Тарасе! *(Вдаряє по струнах і починає співати, спершу один, старечим хриплим голосом)*:

Ой, Богдане, Богдане,
Запорозький гетьмане,
Чому ходиш сумовитий
Та в чорному оксамиті? . .

ТАРАС *(продовжує дитячим дзвінким голосом)*:

Гей, були в мене гості,
Гості — татарове,
Одну нічку ночували,
Стару неньку зарубали,
А сестричку собі взяли . . .

(Бандурист радіє, грає ще жвавіше і, захоплено дивлячись на Тараса, співає разом з ним голосом дзвінкішим і сильнішим):

БАНДУРИСТ І ТАРАС.

Гей, сідлай, хлопче, коня,
Коня вороного,
Татар швидко доганяти
Та сестричку визволяти . . .

(Пісня скінчилася. Катерина стирає сльози. Тарасів дід і батько не зводять погляду з хлопця. Тарас пригорнувся до бандуриста і ніжно торкає струни бандури).

БАНДУРИСТ *(по хвилині)*. Ну й радісно ж мені сьогодні, добрі люди! Мабуть, уже так і не буде . . . Гарно ти співаєш, Тарасе! Чи справді тобі лише на дев'ятий пішло?

ГРИГОРІЙ. Правда. З минулої неділі, діду . . .

БАНДУРИСТ *(урочисто, віщим голосом)*. З цього хлопчини виросте щось путяще. Амінь!

ГРИГОРІЙ *(схвильовано, до Тараса)*. Підем до дяка, сину, будеш учитися грамоти?

ТАРАС *(втішено, майже пошепки)*. Буду, батьку, буду!

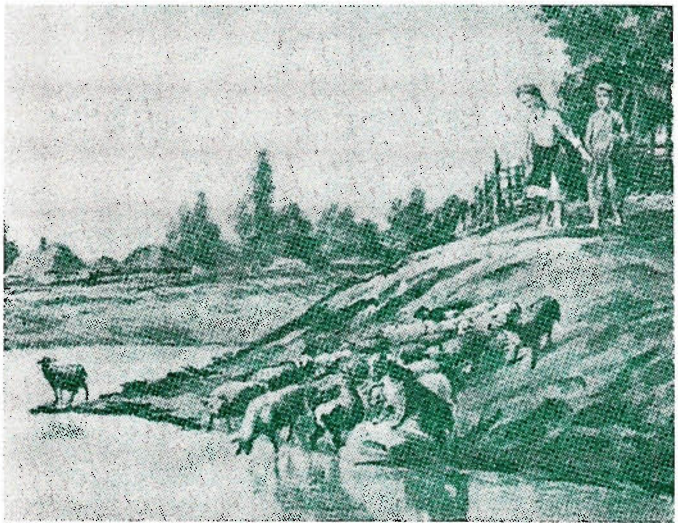
ДІД *(повагом)*. Боже благослови!

КАТЕРИНА *(обнявши Тараса)*. Хай тобі Матінка Божа допомагає!

БАНДУРИСТ *(пригорнув Тараса до серця)*. Так, так! Хай щастить тобі, Тарасе, колись гарно людям співати, щоб вся Україна тебе почула!

(Тарас хоче щось промовити, але замість того тісніше пригортається до діда-бандуриста).

За Ю. Ш. опрацював
В. БАРАГУРА

В. Слишенко — „Я пас ягнята за селом . . ."

ДІМА *Ілюстрація Л. ГУЦАЛЮКА*

СТОЛИК

Ігор, Лесик і Микола
У садку зробили столик
Із маленьких із дошок
Не для себе — для пташок.

І на столик невеличкий
Прилітають пить водичку,
Хліба крихточки поїсти
Їхні друзі голосисті.

Ігор, Лесик і Микола
Не лякають їх ніколи,
І тому в садку у них
Повно співів голосних.

Вадим СКОМОРОВСЬКИЙ

СОНЦЕ

Тече Дніпро, імлою вкритий.
В човні дрімають риболови,
А сонце, росами умите,
Уже встає із-за діброви.

Воно пливе поволі вгору,
Ще й сипле промені по схилу.
Воно найперше в ранню пору
Щодня відвідує Могилу.

Слова: Роман ЗАВАДОВИЧ *Ілюстрації: П. ХОЛОДНИЙ*

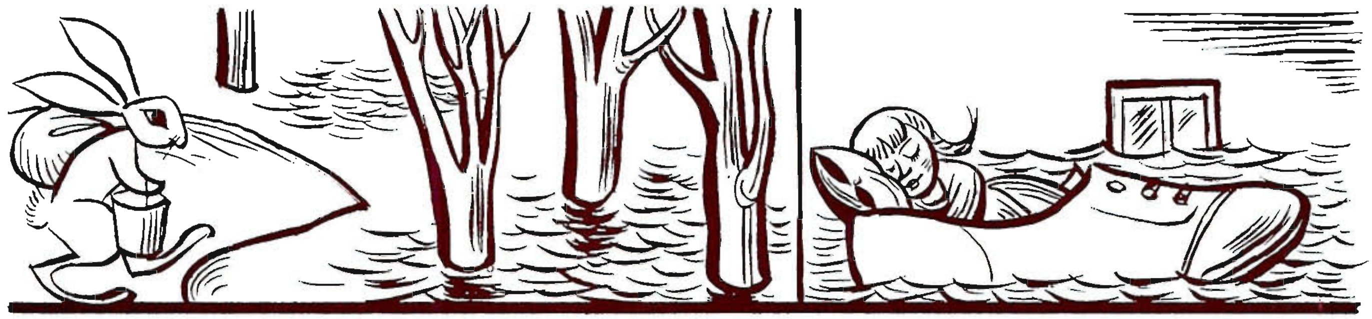
ГОЦА ДРАЛА

На дорозі між кущів
Хтось патинка загубив.

Гоца Драла з другом ґномом
Притягла його додому.

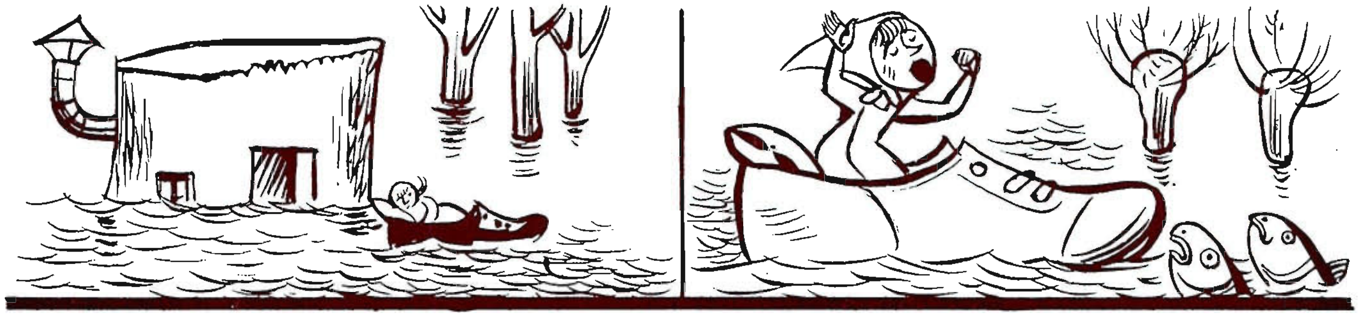
Цілу зиму Гоца Драла
В тім патинку смачно спала.

Потепліло навесні,
Став топитись білий сніг.

Заливає ліс вода,
Зайчик в крик: „Біда, біда!"

Повінь хату заливає,
Гоца Драла спить, не дбає.

Не минула і годинка,
Вже вода несе патинка.

Пробудилась Гоца Драла,
Позіхнула і сказала:

— Бач, патинок пригодився:
З ліжка човником зробився.

Плине тріска по воді —
Гоца хвать! — кінець біді!

Гоци Драли не злякати,
Гоца вміє веслувати.

Так то Гоца врятувалась,
Скік на берег — засміялась.

Сценарій і текст: Р. ЗАВАДОВИЧ
Scenario and story: R. ZAVADOVYCH

Ілюстрації: П. ХОЛОДНИЙ
Illustrations: P. CHOLODNY

БОГДАН, КОЗАК-ХАРАКТЕРНИК
ІСТОРИЧНА КАЗКА

UKRAINIAN TALE
BOHDAN, KOZAK-SORCERER

РОЗДІЛ XXVI: В'ЯЗЕНЬ-ВИЗВОЛЬНИК

CHAPTER XXVI: THE PRISONER-RESCUER

За хвилину вартовий лежав зв'язаний у наметі, і Богдан шепнув до хлопців:
— За мною!

In a second, the guard was down on the floor of the tent neatly tied up, as Bohdan whispered to the boys, "Follow me!"

Порачкували поза намет і натрапили на віз з двома великими бочками.

They crawled on all fours behind the tent and came across a cart with two large barrels mounted on top of it.

— Шимку, запрягаймо коні! — залунав нараз хрипкий голос за возом. — Поїдемо по воду.

"Shymko, let's harness the horses!" spoke somebody in a hoarse voice from behind the cart. "Let's go fetch the water."

Спалахнула ватра. Не мавши де сховатись, Богдан і хлопці вилізли на віз і зникли в бочках.

The flame in the bonfire flickered cuddenly. With no place to hide, Bohdan and the boys counted the cart and disappeared in th barrels.

Шимко і його товариш поїхали з табору на берег річки.

Shymko and his friend drove out of the camp and made their way to the bank of the river.

Коли джури з повними відрами підійшли до першої бочки, з неї висунулись дві могутні руки і схопили їх за чуприни.

As the pages, their buckets full, came up to the first barrel, two strong hands appeared suddenly and caught them by the hair.

(Кінець двадцять шостого розділу)

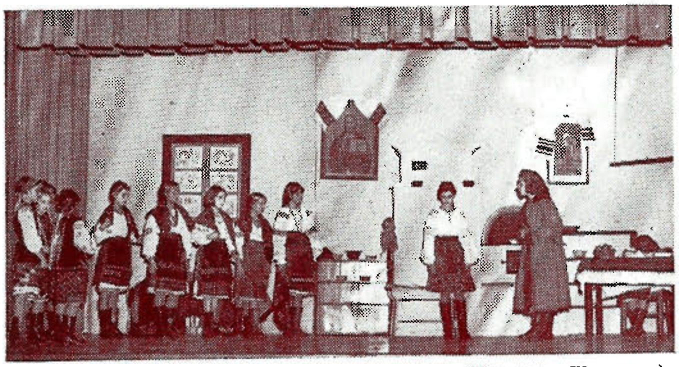
(The end of the chapter XXVI)

З ДИТЯЧОГО ЖИТТЯ

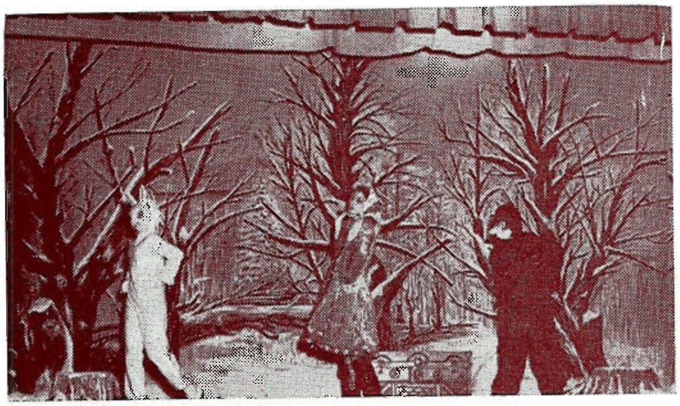
РІЗДВЯНИЙ КОНЦЕРТ ШКОЛИ СВ. ЮРА В НЮ ЙОРКУ

Учні школи св. Юра в Ню Йорку, яку ведуть Сестри ЧСВВ, кожного року влаштовують різдвяний концерт. Цьогорічний концерт, що відбувся двічі (2-го й 3-го січня), складався з двох частин — фантастичної дитячої казки-п'єси з співами й танцями п. н. „Дід Мороз" М. Шугаєвського та концерту колядок шкільного хору й збірної декламації.

П'єску поставив і декорації виконав п. Іван Хомин.

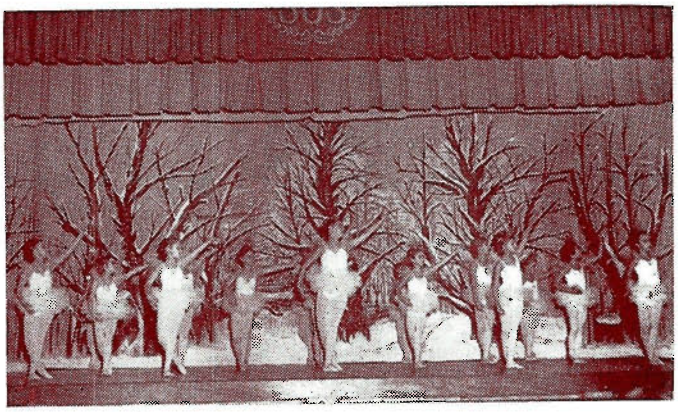
Сцена в хаті (I відслона) — мачуха (Романа Коваль), Євдоха, її дочка (Ірка Савчин), Ярина, пасербиця (Уляна Близнак), дівчата-колядники (Наталка Даниш, Леся Білик, Марійка Костів, Анна Лавро, Анна Невдах).

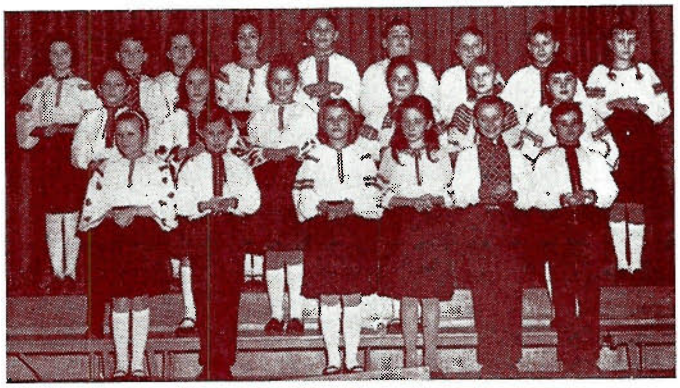
Сцена в лісі (II відслона) — сирітка Ярина (Уляна Близнак) розмовляє з Зайчиком (Христя Зимна) і Круком (Аскольд Лозинський).

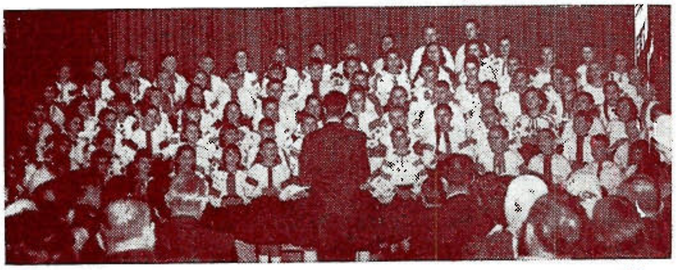
Сцена в лісі (III відслона) — чоловік (Ігор Длябога) і парубок (Андрій Баран) беруть сирітку Ярину до своєї хати.

Балет Сніжинок — опрацювання балерини Роми Прийми-Богачевської.

Збірна деклямація вірша Іванни Савицької „Різдвяний спогад". Деклямацію підготовив учитель Іван Близнак.

Хор під проводом Івана Хомина виконує коляди. При фортепіяні п-ні Ольга Хомин і Лодзя Пеліх.